

Til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring

DERES REF.: 25/838

VÅR REF.: Heidi Finstad

Oslo, 15. desember 2025

Høringsinnspill – "Krav og kriterier for sirkulære og bærekraftige anskaffelser av bygg og anlegg"

Treindustrien viser til DFØs høring om standardformulerte krav og kriterier som skal brukes i bærekraftige anskaffelser av bygg, og som publiseres som veiledning til offentlige innkjøpere i Norge.

Treindustrien er bransjeforening for norske produsenter av byggematerialer i tre som konstruksjonsvirke, limtre, panel, kledning, listverk, prefabrikerte elementer med videre. Våre medlemsbedrifter er betydelige leverandører av materialer til byggenæringen.

Treindustrien støtter at regelverk og offentlige innkjøp benyttes til å fremme innovasjon og bærekraft. Treindustrien vil samtidig understreke viktigheten av at det offentlige bidrar til konkurranse på like vilkår. Det er særlig viktig at det bidras til enhetlige løsninger for dokumentasjon slik at kostnader til dokumentasjon av byggevarers egenskaper ikke blir uforholdsmessig høye. Det er videre nødvendig at myndighetene legger klare premisser for dokumentasjon av klima- og miljøegenskaper for ikke å bidra til grønnvasking. Det er en generell utfordring at dokumentasjon knyttet til klima og miljø i dag ikke er lovpålagt. Det åpner for at dokumentasjonsløsninger blir et forretningsområde for ulike private aktører, interesseorganisasjoner og fagmiljøer, med ulik grad av faglig kompetanse, og som er kostnadsdrivende.

Krav til klimagassutslipp for bygg og dokumentasjon ved EPD

Det viktigste offentlige bestillere kan gjøre for å utvikle en mer bærekraftig byggenæring er å stille konkrete utslippskrav til bygg, i form av for eksempel CO₂ per kvadratmeter. Det er i dag kun et krav i TEK om et klimaregnskap som skal foreligge når bygget er ferdig, dette gir ikke noen markedseffekt ved valg av materialer og løsninger. Produsenter har over flere år investert stort i utvikling av miljødokumentasjon i form av EDP for sine produkter. Selv om det også er svakheter ved EPD-systemet er det per nå det beste vi har, inntil det kommer på plass lovpålagt dokumentasjon av klima- og miljøegenskaper i oppfølgingen av den nye byggevevforordningen. EPD gir et komplett livsløpsregnskap for produktet, gitt at den inneholder alle faser fra A – D.

Det er en forutsetning at det offentlige sikrer at god, etterrettelig og sammenliknbar klimadokumentasjon om produkter ligger til grunn for dokumentasjonen for bygget, der det stilles krav til dokumentasjon med produkt- og produsentspesifikke EPDer. Slik vil produsentenes investeringer i EPDer gi uttelling, og anskaffelsene vil bidra til ytterligere klimaforbedringer utover det gjeldende prosjektet. Dette fordi EPD benyttes som grunnlag for kontinuerlig arbeid med klimaforbedringer i produksjonsleddet. Det innebærer at det stimuleres til stadige forbedringer knyttet til klima- og miljøegenskaper for råvare, produksjon, transport, levetid, avfall/sidestrømmer og sirkularitet.

For å unngå suboptimale løsninger bør alle bygningsdeler og livsløpsfaser inkluderes. For å ytterligere sikre kvalitet bør det kun godkjennes bruk av EPDer publisert av EPD Global (tidligere EPD Norge) eller andre EPD-operatører som er godkjent av Eco Platform. Videre må det sikres lik bruk av omregningsfaktorer for data fra EPD og over til produktenhetene som er benyttet i prosjektet. Et forslag er at omregningsfaktor fra deklart enhet standardiseres til f.eks. vekt. Det bør fortrinnsvis ikke godtas bruk av generiske klimadata for produkter, da dette ikke bidrar til å fremme innovasjon i produsentleddet i byggenæringen, og også gir et mer upresist bilde av klimafotavtrykket. Dersom det likevel åpnes for bruk av generiske data, må myndighetene lage en egen norsk liste/base med generiske verdier for ulike kategorier byggevarer, der disse må settes betydelig mer konservativt enn det som er tilgjengelige verdier i spesifikke EPDer i det norske markedet.

Treindustrien vil samtidig påpeke at det ikke bør stilles krav om spesifikke digitale løsninger for produsenter/leverandører, slik som for eksempel stoffkartotek hos Cobuilder.

Gi uttelling for karbonlagring

Det gis i dag ingen uttelling for karbonlagringen ved bruk av trevirke i bygg. Metoden som benyttes for klimagassberegninger for bygg i dag legger til grunn at trevirket brennes straks det hogges, og tar ikke med effekten av lagringen av karbon i materialene og bygget gjennom byggets levetid, mens nye trær vokser til. Det skyldes at standardene som benyttes ikke legger opp til dette, og at dagens veileder til byggteknisk forskrift beskriver en praksis der karbonlagringen «nuller ut».

Det er imidlertid fullt mulig for myndighetene gjennom forskriftskrav eller offentlige anskaffelser å kreve at lagringseffekten av biogent karbon skal telle med. Det kan stilles krav om at man benytter GWP Total eller legges opp til en dynamisk beregning, der man får uttelling for lagringen basert på materialets estimerte levetid i bygget. Det finnes metoder som beskriver hvordan dette kan gjøres, for eksempel en metode utarbeidet av FutureBuilt, og en metode beskrevet i informativ tillegg til nye produktkategoriregler for miljødokumentasjon (EPD) for trevirke som er i prosess. Dette vil også stimulere til kostnadseffektive karbonkutt i byggenæringen, der karbonlagring i trevirke ikke medfører ekstra kostnader.

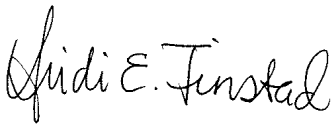
Krav 10 Flyktige organiske forbindelser

Når det gjelder punkt 10 om flyktige organiske forbindelser (VOC) vil Treindustrien påpeke at det må konkretiseres hva som menes med veggkledninger. Det er vanlig å benytte begrepet kledning om utvendig kledning, mens man gjerne benytter panel innvendig.

Dokumentasjon av VOC krever omfattende emisjonstester, som er svært fordyrende. Det har lenge vært diskutert om det er hensiktsmessig å stille krav til dokumentasjon av VOC fra ubehandlet trevirke. VOC fra trevirke er naturlige emisjoner, der disse faller vesentlig over tid. Det vises bl.a. til PhD-avhandling av Vera Steckel 2011, Kapittel 4.1.4.4 – *Langzeitversuche mit Modellierung der Terpenemissionen* (Langtidstester med modellering av terpenemisjoner). Avhandlingen er en studie som undersøker og dokumenterer avgassing av VOC fra produkter laget av bartre. Studien dokumenterer avgassing fra trelast av furu, både konsentrasjoner samt hvordan slike stoffers fordeling og utslipp utvikler seg over tid. Den tester også hvordan enkle etterbehandlinger av trelast, som tørking, påvirker mengde og nedbrytningshastighet av grupper av flyktige organiske forbindelser. Studien viser at for ubehandlede innvendige paneler av furu med blanding av ytterved og kjerneved (som reflekterer produkter i dagens marked) så faller VOC-emisjoner til akseptabelt nivå i løpet av 130-330 dager.

Treindustrien mener derfor at det bør skilles mellom produkter av ubehandlet trevirke og sammensatte produkter av tre som inneholder lim og/eller har påført overflatebehandling. Produkter av ubehandlet trevirke bør unntas fra kravet om testing for avgassing av VOC. For produkter som inneholder lim, beis eller maling bør det tillates dokumentasjon for midlene alene, og ikke det sammensatte produktet. Dette slik at kostnader til testing kan holdes nede.

Med hilsen
Treindustrien

Heidi Finstad
Adm. Direktør